

Educatie in het Fishing for Litter/CleanSea project
De reizende tentoonstelling
Het Klaslokaal

Educatie in het Fishing for Litter/CleanSea project De reizende tentoonstelling Het Klaslokaal

Opgemaakt door

Bert Veerman
KIMO Nederland en België

November 2013

Index

Pag

1.0	De reizende tentoonstelling Fishing for Litter / CleanSea	5
1.1	De tentoonstelling	5
1.2	Lezingen	6
2.0	Het Klaslokaal	7
Bijlage I	Draaiboek Klaslokaal	9
Bijlage II	Inspiratie brief voor scholen	11

In de zee
Ik ben een vis

Een sterke stroming
In de zee
Koraal/spelende kinderen boven water

In de zee
Ik ben een Vis

*Gedicht gemaakt door kinderen die meededen
aan het project "Het Klaslokaal" tijdens
de Fishing for Litter/CleanSea tentoonstelling in IJmuiden (2013)*

1.0 De reizende tentoonstelling Fishing for Litter/CleanSea

1.1 De tentoonstelling

KIMO Nederland en België is sinds haar bestaan betrokken bij het bewaken en naar de toekomst toe waarborgen van het ecologische dynamische systeem van de Noordzee en de aangrenzende zeeën. Een belangrijk aspect hierbij is de terugdringing van de toenemende vervuiling van de zeeën en oceanen. KIMO voert hiervoor al jaren het 'Fishing for Litter' project uit. Dit doet zij in nauwe samenwerking met een 100 tal vissersschepen en hun bemanning vanuit 12 havens in Nederland. Sinds begin 2013 is KIMO Nederland en België ook betrokken bij het Europese CleanSea project waarin zij onder andere de gegevens van het "Fishing for Litter" project inbrengt. In het CleanSea project wordt onderzoek verricht door 17 Europese organisaties naar de gevolgen van de verontreinigingen in zee en oceanen. Mede hierdoor heeft KIMO Nederland en België besloten om een reizende tentoonstelling in te richten over de gevolgen van het menselijk handelen op de kwaliteit van de zeeën en oceanen. Daarbij wordt specifiek aandacht geschonken aan de toenemende verontreinigingen. De reizende tentoonstelling "Fishing for Litter" is een compositie van elementen waarmee vervuiling van zeeën en oceanen en de gevolgen daarvan in beeld worden gebracht. Met deze expositie wil KIMO Nederland en België een breed publiek bereiken om zo kinderen en volwassen zich bewust te laten worden van het grootste ecosysteem

Foto I: Overzicht van een gedeelte van de tentoonstelling

van de wereld. De tentoonstelling gaat niet alleen in op de gevolgen van de vervuiling op het ecosysteem maar toont ook de reikwijdte en onbegrensde van de zeeën en oceanen. Op de tentoonstelling is een ruim aanbod aanwezig voor kinderen en volwassenen. Voor kinderen is er een memoriespel, een kortdurende film, een leeuurtafel, een zandbak om afval uit te vissen (Fishing for Litter!), kleurplaten, borden met gegevens, meeneem brochures, etc.

Foto II: De Noorse stormvogel, onder zoek van dr. J. van Franeker

Voor volwassenen bevat de tentoonstelling een aantal sprekende voorwerpen over onder andere het "Fishing for Litter" project, dat met een aantal vissers uit west Europese havens wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan projecten en onderzoeken die inzicht geven in gevolgen van de vervuilingen van de Noordzee en oceanen. Ook wordt aandacht besteed aan de maatregelen die getroffen moeten worden. Voorbeelden hiervan zijn het CleanSea project en het onderzoek naar de hoeveelheid plastic in de maag van de Noorse Stormvogel, een onderzoek van de WUR. Aan de collectie is een ruim aanbod aan lectuur toegevoegd. Daarnaast is het mogelijk om op twee flatscreens permanent films te vertonen. Op banners, borden en posters worden de verschillende componenten weergegeven. Bezoekers kunnen er kennis van nemen hoelang het duurt voordat metaal, glas,

papier, plastic, etc. is vergaan. Op de tentoonstelling wordt een Big-Bag met afval vertoond (dit afval is ontstaan van vuiligheid en stank).

Bij de start van het project hebben leerlingen van een aantal scholen een galerie van kunstwerken over zee en vervuiling opgezet. Twee van de schilderijen daaruit zijn aan de tentoonstelling toegevoegd. De bedoeling is dat deze verzameling schilderijen gedurende de reis worden aangevuld door kunstwerken van scholieren uit de plaats waar de tentoonstelling wordt geëxposeerd. (Zie hiervoor ook de in bijlage toegevoegde inspiratie brief.) Om brede aandacht op het onderwerp van de tentoonstelling te vestigen verzorgen wij bij de

opening een aantal inleidingen en presentaties. Uiteraard informeren wij de pers en betrokken organisaties. KIMO Nederland en België is van mening dat bewustwording van de gevolgen van afvaldumping in de leefomgeving, en daarmee ook in het ecosysteem van zeeën en oceanen, zo vroeg mogelijk bij kinderen aanwezig moet zijn. Daarom worden ook jonge schoolkinderen bij de opening betrokken. Wij vragen ze om op hun eigen manier te vertellen over zeeën, stranden en de daar voorkomende verontreinigingen. Eén van de deelprojecten die aan de tentoonstelling verbonden kan worden is het deelproject "Het Klaslokaal". Daarover leest u hieronder meer.

Presentatie van kinderen tijdens de opening van de tentoonstelling

1.2 Lezingen en presentaties

Tijdens de tentoonstelling verzorgt KIMO Nederland en België lezingen voor volwassenen. Het gaat hierbij om bezoekers te informeren en inzicht te geven over het ecologische systeem van met name van de zeeën en oceanen en wat de gevolgen zijn van overbelasting van dat systeem. Tijdens deze lezingen wordt de Fishing for Litter film vertoond, een documentaire van 15 minuten over de vervuiling van de zeeën en de aanpak ervan via het Fishing for Litter project. Ook het CleanSea project met de daaraan verbonden onderzoeken krijgen krijgt ruim aandacht tijdens de presentatie.

2.0 Het Klaslokaal

In 'Het Klaslokaal' worden jonge kinderen, bovenbouw lagere school, een dagdeel meegenomen vanuit hun vertrouwde omgeving 'de zee in'. In de regel wordt Het Klaslokaal voor maximaal honderd kinderen georganiseerd. Het Klaslokaal wordt het liefst nabij de tentoonstelling uitgevoerd. De kinderen krijgen een T-shirt met het embleem van het "Fishing for Litter" project daarop. Nadat de kinderen welkom zijn gezeten door een bestuurder van de gemeente waar Het Klaslokaal wordt opgevoerd, krijgen ze een "Jongeren College" van een universitair docent. Deze docent laat de kinderen aan de hand van een aantal eenvoudige wetenschappelijke proeven zien wat er gebeurt met afval in zeeën en oceanen.

Hij of zij laat de kinderen zelf ook experimenteren. Voor veel kinderen is dit een unieke ervaring en alleen daardoor al zijn de kinderen snel enthousiast en nodigt de geboden informatie uit tot nadenken. Hierna komt Neptunus speciaal uit de Noordzee om de kinderen te vertellen hoe goed en hoe slecht het momenteel is om als God van de Zee in de Europese wateren te vertoeven. Neptunus neemt de kinderen mee naar de diepe wateren en vertelt hen over de schepen, de chemica-

liën en het afval dat de zeebewoners over zich heen krijgen. Maar hij vertelt ook over de wonderbaarlijke natuurwereld daar ver onder het water. Kinderen worden vervolgens meegenomen in het werkatelier, dat vooraf is opgezet door de medewerkers die Het Klaslokaal ter plaatse organiseren.

Het kindercollege

Binnenkomst van Neptunus tijdens het klaslokaal

Hier gaan de kinderen aan de slag om met inert afval kunstvoorwerpen te maken. Dit kunnen schilderijen, voorwerpen en/of gedichten zijn. Na afloop worden hiervan compilaties gemaakt die de kinderen als ansicht kaarten ontvangen. Aan het slot van deze vier onderdelen worden de kinderen benoemd tot ambassadeur van de Noordzee en ontvangen zij een certificaat uit handen van een bestuurder van de desbetreffende gemeente.

In bijlage I is het draaiboek voor Het Klaslokaal toegevoegd.

Bijlage I

Draaiboek Het Klaslokaal

Organisatie:

- ▶ KIMO Nederland en België (CleanSea en Zwervend Langs Zee)
- ▶ *(invullen)*

Contactpersonen:

- a) KIMO Nederland en België:
Bert Veerman 0251 263838 mobiel: 06-22567146
Joke van Dijk 0251-5256936 mobiel: 06-44307257
- b) *(invullen)*

Locatie: *(invullen)*

Datum: *(invullen)*

Begin tijd: *(invullen)*

Vorbereiding:

Kinderen vragen een verhaal te schrijven of gedicht te maken over de zee, stranden. Hoeft niet speciaal over afval te gaan. De verhalen worden achteraf gebundeld. Bij b.v. deelname van vier scholen vier dezelfde prijzen voor de beste verhalen. Zie hiervoor ook de inspiratiebrief.

Programma (als voorbeeld: ochtend programma)

08.00-08.45 uur	Materialen klaar zetten
08.45-09.00 uur	Ontvangst en T-shirts uitdelen
09.00-09.10 uur	Welkom en uitleg over de ochtend
09.10-09.40 uur	Kindercollege
09.40-09.50 uur	Korte pauze, drinken en iets lekkers
09.50-10.20 uur	Neptunus vertelt hoe het is om te wonen in de Noordzee
10.30-11.30 uur	Werk atelier: Kunstwerk van afval maken
11.30-11.45 uur	Uitreiken certificaten, benoemen ambassadeur van de zee, daarna afsluiten, bedanken sprekers en kinderen

Algemene omschrijving

Met het project klaslokaal willen wij jonge kinderen bewust maken wat zwerfafval voor impact kan hebben op het welzijn van de leefomgeving en speciaal de gevolgen voor zeeën en oceanen. Wij willen op een leuke en educatieve wijze kinderen uit de bovenbouw laten zien en ervaren hoe je anders om kunt gaan met zwerfafval dat je zo gemakkelijk op straat achterlaat.

Welkom

Door een bestuurder (bv wethouder) worden de kinderen welkom geheten in het klaslokaal, deze bestuurder vertelt uit eigen ervaringen wat zwerfafval betekend voor mensen en natuur.

Kindercollege

Een Universitair medewerker verzorgt een kindercollege over de verontreinigingen van zeeën en oceanen. Dit gebeurt het liefst in een officieel 'professor-kostuum'.

Neptunus

Neptunus neemt de kinderen mee naar de diepe zeeën en vertelt hoe goed en ook hoe slecht het soms wonen is in de Noordzee; hij vertelt over zijn vrouw Amphitrite en zijn zoon Triton en drie dochters Rhode, Kymopolea en Benthesisikyme die naar andere zeeën zijn getrokken.

Kunstatelier

Door een kunstenaarscollectief worden vier verschillende workshops voor kinderen verzorgd. Achteraf wordt van het gemaakte materiaal een compositie gemaakt. Hiervan wordt een poster en aanzichtkaarten gemaakt.

Uitreiking certificaat Ambassadeur van de Noordzee

De deelnemende kinderen worden benoemd tot ambassadeur van de Noordzee, hiervoor wordt een certificaat uitgereikt. Het certificaat wordt door Neptunus zelf uitgereikt. Bij de uitreiking beloven de kinderen hun leven lang op de Noordzee te zullen passen.

Benodigdheden Het Klaslokaal

- T-shirts CleanSea
- Geluidsinstallatie
- Microfoon
- Drinken en eten
- Certificaten
- Bedankje voor gastsprekers
- Verzorging van een aantal workshops

Aandachtspunten:

- Klassen vanaf groep 6 is goed te doen (10 jaar)
- T-shirts maat 140 en maat 152, verdeling 50:50
- Locatie met beamer en scherm is prettig indien nodig
- Geluidsinstallatie met microfoon
- Kleine afstand spreker tot kinderen behouden
- Maximaal 30 minuten per spreker
- Voor 4 klassen maximaal 3 sprekers
- Meerdere klassen, rekening houden met kortere spanningsboog
- Hoe verder Spreker van kinderen, dan rekening houden met kortere spanningsboog
- Zelfde spreker voor opening en afsluiting houden
- bij de afsluiting de gastsprekers bedanken

Bijlage II

Inspiratie brief strandpanorama

KIMO- Fishing
for Litter/CLEANSEA expositie

*Leven in de zee
ik leef bijna in een sprookje
alleen de mensen vervuilen mijn droom met afval
Leven in de zee
lekker geruis van de zee en de geur van zout*

*Leven in de zee
net een sprookje. . .*

*Dit gedicht is gemaakt door kinderen in juni 2013 tijdens
de tentoonstelling in de centrale bibliotheek in Velsen*

Doe mee en maak een strandpanorama voor de groeiende expositie in reizende tentoonstelling Fishing for Litter

Jullie school is uitgekozen om mee te doen aan het groeiende strandpanorama voor de reizende Fishing for Litter tentoonstelling van KIMO Nederland en België. Deze expositie reist van kustplaats naar kustplaats in Europa, te beginnen in Nederland.

Het strandpanorama maakt onderdeel uit van de reizende tentoonstelling. Het strandpanorama is gestart in mei 2013 in de centrale bibliotheek van Velsen. Op iedere plaats waar de tentoonstelling wordt geëxposeerd wordt het strandpanorama uitgebreid. Zo willen wij na een aantal jaren een echte expositie van de deelnemende scholen kunnen exposeren.

Een panorama is een langgerekt stadsgezicht of landschap. (bv. panorama Mesdag)

Locatie tentoonstelling

De Fishing for Litter tentoonstelling is voor jong en oud te zien van (invullen) tot (invullen) In de(invullen) te (invullen)

Informatie

De leerlingen ontvangen informatie over het afvalprobleem en de nadelige effecten van zwerfafval op de zeeën, oceanen en kustwateren. Vervolgens maken de kinderen met verf en afval een strandpanorama.

Achtergrondinformatie

Olietonnen, jerrycans, verpakkingen, volle vuilniszakken, boeien en verfblikken. Je kunt het zo gek niet bedenken of het ligt wel op de bodem van de zee. Met het project Fishing for Litter wil 'KIMO Nederland en België' deze vervuiling aanpakken. In Nederland nemen over de 100 vissersboten uit alle visserijhavens in Nederland deel aan dit project.

Jaarlijks maken meer dan 250.000 schepen gebruik van de Noordzee. Helaas nemen die schepen hun afval vaak niet mee aan wal. Er zijn helaas veel schepen op zee, waarvan de bemanning uit gemakzucht en gewenning het afval zo over boord gooit. Vooral koopvaardischepen maken zich hier schuldig aan. Op deze manier is de zeebodem onvoorstelbaar vervuild geraakt. Er wordt jaarlijks maar liefst twintig miljoen kilo afval door schepen in de Noordzee gedumpt. Daarnaast gooien mensen afval zomaar op straat, op boulevards en stranden. Dat afval komt door wind en/of door rivieren ook naar de zeeën en oceanen.

KIMO wil niet alleen de gebruikers van de zeeën, maar alle inwoners van Europa bewust maken van wat zwerfafval doet in de Europese zeeën en kustwateren. Het project Fishing for Litter is eigenlijk heel simpel. Vissers krijgen tijdens het werk veel afval in hun netten. De vissers die op vrijwillige basis met KIMO meewerken, brengen het zwerfvuil mee naar land, waar het wordt ingenomen, afgevoerd en verwerkt. Daarvoor krijgen de visserij-schepen big Bags (grote zakken) mee aan boord. Op zee kunnen zij, tijdens het sorteren van de vis, het meegenomen afval in de big bag doen. Bij terugkomst in de haven, hoeven ze voor de verwerking van dat afval niet te betalen, maar kunnen ze big bag plaatsen op de kade, waarna KIMO zorgt dat de afval verwerkt wordt. Het afval wordt in meerdere stromen gescheiden en naar een verwerkingsfabriek gebracht. Zes keer per jaar wordt het afval uit de big bags gemonitord om inzicht te krijgen in de omvang en aard van de vervuiling.

Volle big bags.

De Fishing for Litter tentoonstelling is een onderdeel van het Fishing for Litter project en zal aan mensen en kinderen inzicht verschaffen over de gevolgen van zwerfafval op onder andere onze omgeving en het ecosysteem.

Opdracht:

Zand, strand, zon, zee en afval. Dit zijn de elementen voor het kunstwerk dat u met een klas kan maken. Een geweldig thema dat door iedere klas op eigen wijze en niveau vorm kan worden gegeven.

Iedere groep krijgt van de (organisatie) één of twee panelen voor het maken van een gezamenlijk groeps-kunstwerk. Dit paneel is door middel van dunne lijnen al in drie vakken ingedeeld. Het onderste vlak is voor de zee, het middelste voor het strand en de bovenste voor de duinen en lucht. Wij vragen u vriendelijk om bij het maken van het strandpanorama zich te houden aan de indeling zodat de verschillende panelen aan elkaar aansluiten. Op haar reis zal de expositie qua indeling een geheel worden.

Voorbeeld van een paneel

Materialen:

De basis van het kunstwerk zal verf zijn, kinderen kunnen er lekker op los schilderen met heldere kleuren en klodders verf. Bij het tot stand komen kunnen zand en schelpen een prachtig effect geven. Daag kinderen uit om ook gebruik te maken van zwerfvuil dat op stranden en boulevard of gewoon op straat wordt gevonden. Laat ze hun ideeën over de vervuiling op de panelen vormgeven. Laat ze iets moois maken van zwerfafval, hout, touw, plasticdoppen etc., plak het op het werk, schilder het enz. enz.

Natuurlijk is iedere groep vrij om een eigen invulling te geven aan de opdracht. Wij stellen u voor: ga met de kinderen naar het strand, ga strand juten, bedenk een sculptuur van zwerfafval, maak een schilderij van netten en plastic. Ook deze kunstwerken worden aan de tentoonstelling toegevoegd.

Kinderen maken een kunstwerk

Tips

- Laat de leerlingen een korte verhaal schrijven over hun strandpanorama of over de vervuiling van de zee en stranden. Deze verhalen worden gebundeld en tijdens de tentoonstelling geëxposeerd.
- Laat de kinderen woorden verwerken in het strandpanorama of kunstwerk.
- Daag de kinderen uit om te werken met gemengde technieken, collages, schilderen, tekenen, etc.
- Zorg dat de naam van de klas en de school op het kunstwerk komen te staan.

Tot slot

Alle gemaakte strandpanorama's worden tentoongesteld tijdens de duur van de tentoonstelling in het (invullen) Tijdens de tentoonstelling zal een jury de twee mooiste kunstwerken uitzoeken, deze worden aan de tentoonstelling toegevoegd.

Strandpanorama's gemaakt door leerlingen uit de bovenbouw

